

Dr. Vesna Štemberger
Pedagoška fakulteta
Univerze v Ljubljani

Soavtorji:¹ Vesna Čuk,
Tanja Petrušič,
Urška Voglar, Jure Aljaž,
Maruša Bevc,
Katja Koprivšek,
Azra Selimanovič,
Petra Klinc,
Mojca Jesenko,
Miša Mrzelj,
Veronika Škerbec

Medpredmetno povezovanje na športnem dnevu

Povzetek: Medpredmetno povezovanje je en od pomembnih didaktičnih pristopov, ki pripomore k trajnejšemu, predvsem pa uporabnemu znanju učencev. S smiselnim načrtovanjem in izvajanjem medpredmetnih povezav lahko delno razbremenimo učni načrt, pri medpredmetnem povezovanju na dnevih dejavnosti pa dosežemo tudi večjo doživljajsko noto. Pri izvajanju medpredmetnih povezav na športnem dnevu se poveča tudi sposobnost osmišljanja tega, kar pomembno pripomore k temu, da se učenci z vsebinami, ki so bile izvedene na športnem dnevu, ukvarjajo tudi kasneje. V prispevku je predstavljen primer športnega dne z vključenimi medpredmetnimi povezavami. Glavna vsebina športnega dne je bila orientacija, pri načrtovanju in izvajanju pa smo se opirali na učne načrte predmetov šport, družba ter naravoslovje in tehnologija. Športni dan je pripravljen tako za izvedbo na terenu kot tudi za izvedbo v primeru slabega vremena (slednji je opisan v prispevku). Učenci so na športnem dnevu razdeljeni v tri skupine, ki krožijo med tremi različnimi prizorišči (telovadnica, učilnica, igrišče ob šoli). Ker je bil športni dan načrtovan in izveden za tri oddelke 5. razreda, je takšna izvedba možna le s sodelovanjem vsaj treh učiteljev/razrednikov, ki delajo z učenci na posamezni postaji. **Ključne besede:** športni dan, medpredmetno povezovanje, 5. razred. **Cross-Curricular Integration on Sports Day. Abstract:**

Cross-curricular integration is one of the important didactic approaches, which contributes to a more permanent and, above all, applicable knowledge of pupils. By sensibly planning and implementing cross-curricular links, the curriculum can be partially unburdened; moreover, cross-curricular integration during activity days deepens the experience. Implementing cross-curricular links on sports day gives greater meaning to it, which contributes significantly to the pupils taking an interest in the contents that were presented on sports day later on. The paper presents an example of sports day that incorporates cross-curricular links. The main content of sports day was orientation; while planning and implementing it, the teachers referred to the curricula of the subjects of physical education, society, natural science and technology. Sports day was prepared for field implementation and for implementation in case of bad weather (the latter is described in the paper). On sports day the pupils are divided into three groups that rotate between three different venues (gymnasium, classroom and playground next to the school). Since sports day was planned and implemented for three sections of 5th grade, such an implementation can be achieved only with the cooperation of at least three teachers/classroom teachers, who work with pupils at individual stations. **Key words:** sports day, cross-curricular integration, 5th grade.

Uvod

Zadnjih nekaj let se veliko govori in piše o drugačni šoli, otroku prijaznejši in prijetnejši šoli, o drugačnem (-ih) načinu(-ih) dela. Veliko je govora o preobremenjenosti otrok s kopico podatkov,

faktografskega znanja, ki ni trajno, ki ga je preveč in ki je za otroke nemalokrat prezahtevno. Vpeljujejo se nove metode in oblike dela, ki naj bi učence razbremenile, hkrati pa zagotovile bolj kakovostno in trajno znanje. Eden od didaktičnih pristopov, ki naj bi to omogočal, so medpredmetne povezave, s

pomočjo katerih naj bi otrok uvidel povezave med različnimi, a vseeno podobnimi, sorodnimi vsebinami, postopki, procesi ipd.

Če želimo medpredmetne povezave ustrezno izvajati, pa je potrebno njihovo izvajanje načrtovati že pred pričetkom šolskega leta. Še posebej to velja za medpredmetne povezave, ki naj bi dale trajnejše, bolj poglobljeno znanje in ki jih ponavadi tudi izvajamo daljše časovno obdobje, lahko pa tudi krajše, vendar zelo intenzivno.

Teoretični del

Eden od pomembnih didaktičnih pristopov, ki bi prispeval k boljšemu, predvsem pa trajnejšem in bolj uporabnem znanju so zagotovo medpredmetne oziroma medpodročne povezave². Medpredmetne povezave so v svojem bistvu **didaktični pristop**, ki otroke pripravi na učenje skozi celo življenje. Pomenijo povezovanje vsebin različnih predmetov znotraj predmetnika (v vrtcu različnih področij dejavnosti) na horizontalni ravni in povezave posameznega predmeta z različnimi medpredmetnimi področji (okoljska vzgoja, zdravstvena vzgoja, prometna vzgoja, vzgoja za nenasilje ...). Za njihovo učinkovitost morajo biti v povezavah **jasno prepoznavni cilji posameznih predmetov oziroma področij**. Učitelj poskuša določeno vsebino ali problem podati ali obravnavati čim bolj celostno – isti problem skuša osvetliti z različnih vidikov. Zato zahtevajo od učitelja dobro opredelitev ciljev in natančno načrtovanje izvedbe pouka, pa tudi veliko bolj fleksibilno organizacijo šolskega dela.

Medpredmetne povezave uporabljamo smiselno, pri čemer sledimo načelu, da vsebin posameznih predmetov ne uporabljamo le kot didaktični medij, pač pa dejansko realiziramo cilje predmetov, ki jih želimo povezovati. V šolski praksi se medpredmetne in medpodročne povezave najlažje uresničujejo v prvem in drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju (VIO), saj večino (vse) predmete poučuje en učitelj (v drugem VIO večino predmetov), kar je z organizacijskega vidika zagotovo lažje kot kasneje, ko je potrebno več sodelovanja in usklajevanja med učitelji različnih predmetov.

Poznamo več različnih načinov udejanjanja medpredmetnih povezav, od katerih nekatere terjajo več časa, druge pa so uresničljive praktično vsako uro, mnogokrat nastanejo tudi popolnoma

spontano. Za udejanjanje »večjih«, bolj poglobljenih in sistematičnih, načrtovanih medpredmetnih povezav so posebej priporočljive različne organizacijske oblike, kot so šole v naravi, projektni dnevi, tedni ali meseci, športni dnevi, tečaji prve pomoči, kolesarski izpit, mini raziskovalne naloge učencev ipd., saj terjajo več časa, bolj fleksibilen urnik, boljše povezovanje različnih učiteljev ter nenazadnje tudi bolj poglobljeno obravnavo vsebin posameznih predmetov. Primer medpredmetnega povezovanja, ki je bil izveden na športnem dnevu, je predstavljen v nadaljevanju.

Opis športnega dne

Športni dan s poudarkom na medpredmetnem povezovanju so v celoti načrtovali in izvedli študentje 1. letnika druge stopnje študija razrednega pouka Pedagoške fakultete iz Ljubljane.

Športni dan je bil namenjen učencem 5. razreda. Načrtovani sta bili dve možnosti, in sicer prva za izvedbo športnega dne zunaj in druga, v primeru izredno slabega vremena, v prostorih šole in v njeni neposredni bližini. Zaradi obilice dežja in posledično poplavljenega območja, kjer naj bi potekal športni dan, je bil ta izveden v šoli in njeni okolici in ta primer je tudi opisan v nadaljevanju. Glavna tema športnega dne je bila orientacija. Pri tovrstni izvedbi športnega dne je potrebno sodelovanje več učiteljev, saj delo poteka po skupinah. Glavni cilj športnega dne: Poznati in uporabljati nekatere strategije terenskega dela (orientacija). Cilji športnega dne:

- Šport: Razvijati koordinacijo, vzdržljivost. Poznati značilnosti orientacijskega teka. Sodelovati v skupini. Poznati pomen in vlogo ustreznih oblačil in obutve. Upoštevati načela varnosti v telovadnici in na zunanjih površinah. Poznati osnove prve pomoči.
- Družba: Znati določiti strani neba s kompasom. Se znati orientirati s kompasom in z zemljevidom. Poznati in uporabljati nekatere strategije terenskega dela (opazovanje, orientacija).
- Naravoslovje in tehnologija: Samostojno izdelati naravni filter za vodo, ga uporabiti in kritično vrednotiti njegovo uporabnost in funkcionalnost.

Način dela:

Delo poteka v skupinah. Učenci so razdeljeni v tri skupine (vsak oddelek svoja skupina), ki krožijo

med tremi različnimi postajami. Delo na vsaki postaji vodi in koordinira en (po potrebi več) učitelj. Menjave med skupinami potekajo po eni uri dela, in sicer telovadnica → učilnica → okolica šole → telovadnica → razred.

Z delom v skupinah želimo razvijati tudi skupinsko zavest in pripadnost ter predvsem odgovornost posameznika in njegov doprinos k uspehu celotne skupine. Zato ima vsak učenec v skupini svojo nalogo, ki jo mora opravljati. Naloge učencev so naslednje:

VODJA: ko pridete na novo postajo, svojo skupino organiziraš tako, da so vsi pripravljeni za delo in opravljanje svoje naloge.

NADZORNIK: skrbiš za upoštevanje navodil. Poskrbiš za to, da imajo člani ves čas suha oblačila (če se zmočijo, se morajo preobleči).

NAVIGATOR: upravljaš s kompasom in zemljevidom.

MOTIVATOR: skrbiš za dobro voljo, sproščenost in odlično vzdušje v skupini. Spodbujaš ekipno delo. Bereš navodila.

KARTOGRAF: rišeš pot, ki jo opravljate.

TAJNIK: urejaš ves zbrani material (po vrsti urejaš navodila za pot).

V primeru, da je v skupini več članov, se določene vloge podvojijo.

Vsebine, ki so jih učenci izvajali, so naslednje:

V učilnici:

- Vežanje različnih vrst vozlov (ambulantni, prusikov, osmica, dvojna osmica),
- Prva pomoč (imobilizacija poškodovane okončine, oskrba rane, reševanje ponesrečenca). Primer naloge: Preveri, kakšen utrip ima prijatelj v gležnju: položi palec na označeno področje, zatem pa ga še narahlo uščipni v mezinca na nogi, da ugotoviš, ali še vedno čuti prste. (Enako boš storil na koncu, ko bo noga imobilizirana).

Potek dela (urnik):

URA	NAVODILA		
	5. A	5. B	5. C
8.20–8.30	V svojem razredu; razdelimo v skupine.		
	V garderobi se preoblečejo in odidejo na igrišče.	Damo navodila za delo v razredu.	Se preoblečejo v športno opremo.
8.35–9.35	Delo na postaji: OKOLICA ŠOLE	Delo na postaji: UČILNICA	Delo na postaji: TELOVADNICA
9.35–9. 45	Vrnemo se v garderobo, preoblačenje.		Vrnemo se v razred, preoblačenje.
9.45–10.05	Malica v jedilnici		
10.05–10.15	Učenci gredo v spremstvu učiteljev v razred in se preoblečejo v športno opremo in odidejo v telovadnico, kjer dobijo navodila za delo.	Učenci gredo v spremstvu učiteljev v garderobo, kjer se preoblečejo, odidejo ven, dobijo navodila za delo v okolici šole.	Učenci gredo v spremstvu učiteljev v razred, dobijo navodila za delo v učilnici.
10.15–11.15	Delo na postaji: TELOVADNICA	Delo na postaji: OKOLICA ŠOLE	Delo na postaji: UČILNICA
11.15–11.25	Odhod v učilnico.	Odhod v garderobo, nato v učilnico.	Odhod v garderobo, nato v okolico šole.
11.25–12.25	Delo na postaji: UČILNICA	Delo na postaji: TELOVADNICA	Delo na postaji: OKOLICA ŠOLE
12.35–13.05	ZAKLJUČEK PO RAZREDIH – refleksija športnega dne – lahko tudi plakati, slike, predstava aktivnosti, delo po skupinah, pantomima ...		

na.) Poišči nekaj ravnega in trdnega (v gozdu ponavadi najdemo kakšne ravne veje, lahko pa tudi pohodniške palice ali karkoli podobnega) in položi to na notranjo stran noge. Najdi nekaj, s čimer boš lahko povezal opornico in nogo (vrvi, raztrgaj odvečno majico itd.). Zaveži opornico k nogi na 4 mestih! Na gležnju, pod zlomom, eno pod kolenom, eno nad kolenom. Če ti ostane še kaj materiala za obveze, lahko povežeš tudi na drugih mestih – ne na mestu zloma!

- Filtriranje vode, ugotavljanje trdote vode (če bi športni dan potekal zunaj, bi bila to ena od nalog na postaji orientacijskega teka). Primer naloge: V zgornji del prerezane plastenke (kjer je zamašek z dvema drobnima luknjicama) položimo tanko plast mahu, oglje, nato še debelejšo plast mahu in na koncu še pesek ter kamenje. Zgornji del plastenke, napolnjen z naravnim filtrom, položimo v spodnjega. Pred uporabo filter še enkrat prečistimo. To storimo tako, da najprej odvijemo zamašek in nato vodo večkrat prelijemo skozenj.

V telovadnici:

Orientacija s pomočjo kompasa, štafetne igre za razvoj hitrosti z nalogami iz orientacije. Primer igre: Učenec teče do označenega mesta na drugi strani telovadnice, vzame naključni del zemljevida okolice šole in ga postavi na pravo mesto. Ko nalogo opravi, se kar najhitreje vrne v svojo skupino in preda štafeto naslednjemu. Ko vsi učenci opravijo nalogo, je zemljevid okolice šole v celoti sestavljen in ga orientirajo s pomočjo kompasa. V okolici šole:

Orientacija s pomočjo kompasa, iskanje severa s pomočjo kompasa, določanje strani neba brez pomoči kompasa, orientacijski tek (po opisani poti ter z uporabo kompasa). Primer navodil učencem za pot od ene do druge postaje:

1. Postavite se na stezo iz kvadratnih plošč, kjer je tudi oznaka, in se obrnite v smeri severo-zahoda. Pojdite do zelene ograje vhodnih vrat.

2. Obrnite se za 90 stopinj v levo in tecite do manjšega drevesa s posušenimi listi. (Namig: drevo se nahaja ob notranji strani ograje).
3. Hodite pod vejami na desni strani drevesa in do table na ograji. Oglejte si znak in razmislite, kaj pomeni. Skupaj to poročate na naslednji postaji.
4. Obrnite se za 180 stopinj od table v levo in tecite med dvema smrekama mimo hidranta do rdeče steze.
5. Sledi naloga na stezi. Razdelite se v pare in poskočite 5 x čez kolebnico naprej po stezi. Ko zadnji par opravi nalogo, kolebnice vrnete nazaj na začetno mesto.
6. Odpravite se do konca tekaške steze. Obrnite se proti vzhodu in pojdite pod ukrivljeno vejo drevesa do gola na južni strani igrišča.
7. Prišli ste do naslednje postaje. © Pa srečno!

Zaključek

Športni dnevi so obvezni za vse učence. Šola ponudi in izvede pet športnih dni na leto, vsebine pa so določene z učnim načrtom. Tako naj bi bil eden od športnih dni namenjen tudi aerobnim dejavnostim, kot je npr. orientacija, ki je bila izbrana kot rdeča nit zgoraj opisanega primera športnega dne. Športni dnevi naj ne bi bili sami sebi namen, zato je zelo pomembno, da jih na nek način osmislimo. To pa lahko dosežemo tudi z medpredmetnim povezovanjem. Opisan primer zahteva veliko natančnega načrtovanja in medsebojnega usklajevanja, vendar je na ta način pridobljeno znanje trajnejše, doživljajska vrednost športnega dne pa neprimerno višja kot sicer. ■

Opombi

- 1 Soavtorji prispevka so študenti 1. letnika Pedagoške fakultete v Ljubljani
- 2 Termin medpredmetne oziroma medpodročne povezave bo v nadaljnjem tekstu ponekod označen z MP.